

Tannhelse

sekretæren

Britt Jorun Thanem Selnes og Camilia Thorvaldsen

Ny tariffavtale i Trondheim, side 10

Kvikksølvseier i Høyesterett

NAV og Trygderetten må endre praksis, side 12

Høyt sykefravær

Arbeidsnærvær er god medisin, side 16

FLUX KLORHEXIDIN - MED BÅDE KLORHEXIDIN OG FLUOR

0,12 % CHX
0,2 % NaF
0 % alkohol

Følg oss på Facebook for nyheter
og interessante diskusjoner!
[facebook.com/nullhull](https://www.facebook.com/nullhull)

Flux sugetabletter er et legemiddel som inneholder natriumfluorid. Forsiktighet bør utvises ved naturlig fluorinnhold i drikkevannet over 0,75 mg/l. Fluordosen i sugetabletten virker sammen med fluor fra andre produkter som tannkrem, skyllevæsker og tyggegummi. Les pakningsvedlegget.

En ny undersøkelse viser at 94 % av deltakerne foretrekker Flux Klorhexidin fremfor markedslederen* ved helhetsbedømming av produktene**. I tillegg viser undersøkelsen at Flux Klorhexidin både smaker bedre og gir mindre misfarginger. Flux Klorhexidin inneholder 0,12 % CHX og 0,2 % NaF og har en frisk smak av Coolmint. Den praktiske doseringspumpen gir en perfekt dosering hver gang.

Dosering:

Voksne og barn over 12 år: 10 ml to ganger per dag under behandlingsperioden eller etter anbefaling fra tannhelsepersonell.

Les gjerne mer om produktet og andre medlemmer i Flux-familien på www.fluxfluor.no

Flux kan du kjøpe her:

APOTEK 1
Vår kunnskap - din trygghet

ditt apotek
- vi gir deg bedre helse

vitus apotek
en friskere hverdag

Boots apotek

FLUX®

Le, pust og spis.
Sterkere enn i går.

Kilder: *IMS 2013 **Avdeling for cariologi, Göteborgs universitet 2013

Innhold

Ny tariffavtale i Trondheim

Side 10

Tannhelsesekretær vant i Høyesterett

Side 12

Arbeid er god medisin

Side 16

Annet innhold:

Leder	5	Tannhelsesekretær vant	
Smånytt	6	i Høyesterett	12
Produktnytt	8	Arbeid er god medisin	16
Ny tariffavtale i Trondheim	10	Hyperaktiv tillitsvalgt i Finnmark	20

**Medlemsblad for
Tannhelsesekretærenes Forbund
(ThsF),**
Stiftet 23.01.2007.
Tilsluttet Parat (YS).

Utgis av:
Tannhelsesekretærenes Forbund
(ThsF)/Parat.
Parat, Pb 9029, Grønland
0133 OSLO

www.parat.com
www.thsf.no

Besøksadresse:
Lakkegata 23, Grønland, Oslo
Telefon: 21 01 36 00
Telefaks: 21 01 38 00

**Leder av Tannhelse-
sekretærenes Forbund:**
Gerd Bang-Johansen
Telefon: 21 01 37 70
Mobil: 984 88 100
gerd.bang.johansen@parat.com

Ansvarlig redaktør:
Gerd Bang-Johansen

Redaksjon:
Media Solution AS,
Postboks 9393, Grønland,
0134 Oslo.

Forsidefoto:
Ned Alley

Redaktør:
Trygve Bergsland
Telefon: 905 85 639
trygve@media-solution.no

Annonser:
Tlf. 905 85 639
salg@media-solution.no

Layout:
Signus
Telefon: 470 28 038
grethe@signus.no

Trykk:
BK Grafisk AS
Telefon: 33 48 59 00

ThsF
Tannhelsesekretærenes Forbund

ISSN:1504-5714

Abonnement:
Media Solution AS,
Tlf. 905 85 639,
abo@media-solution.no

Få de beste priser og markedets beste service ved å samle alle dine innkjøp hos oss.

RABATTAVTALE: Vi gir deg de beste prisene på forbruksvarer hvis du velger oss som total-leverandør.

SALGSKONTORET: Møt våre blide jenter på ordretelefonen. De er alltid rede til å hjelpe deg med det du måtte ha på hjertet.

NETTHANDEL: Vi tør påstå at vi har bransjens beste netthandel. Enkel og oversiktlig. Ta en titt på www.jacobsen-dental.no, registrer deg som nettkunde i dag. Din salgsrepresentant eller ordrekontoret hjelper deg å komme i gang. Her finner du også sikkerhetsdatablad (SDB) på de produkter hvor det er krav om det.

UTSTYR OG INNREDNING: Vi leverer alt du trenger til din klinikk, og deltar gjerne i prosjekterings-prosessen ved etablering eller renovering. Jo tidligere vi kommer med i prosessen, jo mer knirkefri blir den.

Jacobsen Dental AS er
sertifisert Miljøfyrtårn-
bedrift siden 2008

Ikke gå glipp av en
eneste kampanje: Følg
Jacobsen Dental AS
på Facebook!

scan.me/5kvxnx

Smittevern – ansvar og myndighet ...

Noe av det viktigste og beste som har skjedd for vår yrkesgruppe, er at vi gjennom helsepersonelloven har blitt autoriserte og er gitt en beskyttet yrkestittel. Dette medfører blant annet et definert ansvar for pasientsikkerheten.

Som autoriserte yrkesutøvere med spesifikke utdanningskrav, har vi ansvar i forhold til krav og retningslinjer for alle de oppgaver vi er satt til å utføre. Utdanningen gir oss et grunnlag for å levere tjenester med den kvalitet som kreves. Dersom yrkesutøvelsen bryter med kravene, er det beskrevet alvorlige konsekvenser:

«... helsepersonell som utøver uforsvarlig virksomhet eller har så dårlige hygienerutiner at det er smittefare for pasienter og helsepersonell, kan suspenderes og autorisasjon kan tilbakekalles.»

Praktisk hygienearbeid og smittevern i utdanning og yrkesutøvelse bygger på smittevernloven, forskrifter og veiledere. Disse beskrivelsene er i dag altfor generelle og gir ikke et tilstrekkelig grunnlag for konkrete og detaljerte rutiner på en tannklinikk.

I den senere tid har vi fått bekymringsmeldinger fra tannhelsesekretærer som opplever at de ikke får gjennomslag for å utøve sitt hygiene- og smittevernarbeid slik de mener det bør utøves. De føler seg til dels overstyrt av arbeidsgiver når de er opptatt av sitt ansvar. En stadig diskusjon på arbeidsplassen om hva som er «godt nok» oppleves som en nedvurdering av utdanning og autorisasjon, og mange er redd for at vi unødige utsetter pasientene for smittefare, noe som kan

utvikle seg til å bli en belastning for arbeidsmiljøet. Dette burde være unødvendig, og det viser at det er behov for spesifikke nasjonale forskrifter for hygiene- og smittevernarbeid på tannklinikker.

Vi er derfor godt fornøyd med initiativet fra fakultetene der professor Arne Hensten ved Institutt for klinisk odontologi ved UiT Norges arktiske universitet (tidligere Universitetet i Tromsø) leder arbeidet med å utarbeide nye nasjonale retningslinjer for smitteverntiltak og hygienerutiner for interne og eksterne tannklinikker ved utdanningsinstitusjonene. ThsF håper resultatet av dette arbeidet også vil danne grunnlag for nasjonale forskrifter som blir gjeldende for alle klinikker i landet. Den generelle samfunnsutviklingen med stor grad av internasjonalisering og en mye mer komplisert fare for smittespredning, gjør at det som var «godt nok» tidligere, ikke lenger er det.

Fram til det er innført presise nasjonale retningslinjer, oppfordrer vi til en intern avklaring av rutiner på den enkelte klinikk, hvor tannhelsesekretæren som autorisert ansvarlig for smittevern får stor innflytelse. Vi som yrkesgruppe skal være vårt ansvar bevisst på samme måte som også arbeidsgiverne har et klart definert overordnet ansvar. Det må ikke være økonomiske vurderinger som styrer ivaretagelsen av pasientsikkerheten. Vi samarbeider gjerne med de andre yrkesgruppene innen tannhelsen for å få orden på det som er en viktig nasjonal utfordring.

Jeg ønsker dere alle en fin vinter.

Med vennlig hilsen

Gerd Bang-Johansen
Leder

EU-prosjekt om nanomaterialer

Nanomaterialer blir brukt i medisinske, industrielle og forbrukerprodukter og finnes blant annet i tannfyllingsmaterialer og tannkrem. Universitetet i Bergen, Institutt for klinisk odontologi skriver at vi har begrenset kunnskap om sikkerhetsspørsmål knyttet til produktet.

EU finansierer et prosjekt som går under navnet «En felles europeisk tilnærming til regulatorisk testing av nanomaterialer» som skal gi svarene som regulatorer og lovgivere trenger om hvordan de kan beskytte menneskers helse og miljø som er eksponert for nanomaterialer.

Forsinkelser i HELFO

HELFO er forsinket i saksbehandlingen etter omorganiseringen 1. januar 2014 og en rekke tiltak er iverksatt for å bedre situasjonen for privatpersoner.

Problemene forklares med overgang til ny organisasjonsløsning som har skapt forsinkelser i innregistreringen av post til det nye felles dokumentsentret, som igjen påvirker saksbehandlingstiden for søknader om dekning av utgifter til legemidler, tannbehandling og andre helseutgifter.

Tannlegeskrekk i Lillehammer

Ved tannklinikken Lillehammer er det opprettet et eget behandlingsteam for torturofre, overgrepsofre og andre med tannlegeskrekk. Prosjektet, som kalles TOO, omfatter alle de fem odontologiske kompetansesentrene i Norge.

Tilbudet er gratis og pasientene skal få hjelp til å mestre tannbehandlingsangst slik at de senere kan motta ordinær tannbehandling hos annen tannlege. Tilbudet består av psykologbehandling og tannbehandling.

Kilde: Oppland fylkeskommune

Språkkrav for helsepersonell

Helsedirektoratet jobber med en ny ordning for autorisasjon av helsepersonell som er utdannet utenfor EØS-området. Dette gjelder språkkrav for å styrke pasienttrygghet og for å sikre likebehandling av søkerne.

Det er Helse- og omsorgsdepartementet som har bedt Helsedirektoratet komme med ny forskrift og tilleggskrav, men arbeidsgiver vil fortsatt ha et særlig ansvar for at den som ansettes har tilstrekkelig språkkunnskap.

Tannlege drev ulovlig i 7 måneder

En tannlege i Vestfold er under granskning av Helsetilsynet fordi han har fortsatt å behandle pasienter etter at han mistet godkjenningen sin. Pasientene ante ikke at tannlegen drev ulovlig.

Over en periode på seks år har tannlegen fått gjentatte advarsler fra Helsetilsynet. Til slutt endte det med at han ble fratatt autorisasjonen, og dermed retten til å behandle pasienter. Pasientene har imidlertid fortsatt å gå til ham som før uten å få informasjon om at han driver uten godkjenning.

Tannleger og annet helsepersonell kan miste sin autorisasjon dersom de bryter lovpålagte plikter eller ikke oppfyller lovbestemte krav. Tilbakekalling av autorisasjon kan også skje dersom Statens helsetilsyn anser at utøveren er uegnet til å utøve yrket på forsvarlig vis.

Kilde: NRK

Aldersgrense 12 år

Ifølge Den norske tannlegeforening bør ikke barn pusse tennene sine alene før de er rundt 12 år. Camilla Hansen Steinum, som er president i tannlegeforeningen, forklarer det med at det for barn under 12 år er vanskelig å komme til, og vanskelig å pusse godt nok.

– Husk at en tann har flere sider. Vi snakker ofte om de fem flatene, nemlig toppen av tannen og alle de fire sidene, sier hun til NRK.

Steinum får støtte av postdoktor i pedodonti og adferdsfag på Institutt for klinisk odontologi ved Universitetet i Oslo, Tove Wigen, som legger til at barns motorikk i håndledd og fingre ikke er god nok før barna er rundt 12 år.

Ifølge tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB) hadde 54,5 prosent av 12-åringene som ble undersøkt i 2012 hverken tenner som trengte behandling eller tenner som hadde vært behandlet tidligere. Tilsvarende tall var 54,7 året før, og 47,7 prosent i 2008.

Kilde: NRK

Gratis tenner

Avisen Fremover i Narvik skriver at de som har behov nå etter nyttår kan få nye tannproteser i underkjeven helt gratis. De nye forskriftene for stønader til tannbehandling trådte i kraft 1. januar 2014 og legger til rette for å få dekket svært kostbar tannbehandling gjennom Folkestrygden og Helfo.

Tannlege Mats Sørensen hos Tannlegene Tommy og Mats forteller til avisen at de som mangler tenner i underkjeven eller plages med løse proteser, kan få en ny protese helt gratis.

– Dette er en type behandling som kan koste så mye som 45 000 kroner, sier Sørensen.

Tannlegemangel i nord

Befolkningen i Gratangen kommune er for tiden uten tannlege og tannlegekontoret er stengt inntil det kommer en tannlege på plass i kommunen.

Gratangen tannklinikk har inntil utgangen av 2013 vært betjent av en tannlege som ambulerte fra Narvik, i tillegg har de hatt en tannhelsesekretær innleid på timebasis. Ordningen har nå opphørt og klinikken er stengt. Over-tannlege Øystein Bærø sier de på sikt ønsker å opprettholde tannklinikken.

Kilde: Avisen Salangen

ThsF har flyttet

Fra nyttår er Lakkegata 23 den nye gateadressen til ThsFs administrasjon i Oslo. Sammen med Parat og flere YS-forbund er vi nå plassert i flunkende nye lokaler.

De nye lokalene ligger bare et steinkast fra det gamle YS-huset, og både telefonnummer, telefax og postadressen er som før.

Mer spesialisering blant tannlegene

Institutt for klinisk odontologi (IKO) ved Universitetet i Tromsø og Tannhelse-tjenestens kompetansesenter for Nord-Norge (TkNN) har startet et utdanningsløp for pasienter med mer omfattende behov. Det vil si tannbehandling i kombinasjon med medisinsk eller sosioøkonomisk problematikk. Det være seg alt fra tannkjøttssykdommer (periodontitt), rotfylling (endodonti) og proteser (protetikk), men også oral medisin og kirurgi. I tillegg kan det også omfatte problematikk som omhandler psykisk syke pasienter og eldre.

Utdanningen skal evalueres før Helsedepartementet avgjør om dette skal godkjennes på lik linje med annen spesialistutdanning.

Legelisten.no

Legelisten.no oppgir et besøk på 100 000 i måneden og er et privat initiativ der menigmann kan dele sine opplevelser hos navngitte leger og tannleger. Tjenesten inneholder navn på samtlige fastleger i Norge og nær 95 prosent av tannlegene.

På nettsiden kan man se hvilke tannleger som har blitt felt av Statens helsetilsyn og kommentarer fra ulike pasienter. Tannlegeforeningen frykter at siden brukes som en digital gapestokk, men de som drifter siden samarbeider med Difi og Statens helsetilsyn. Forbrukerrådet støtter også nettsiden og mener informasjonen gagnar forbrukerne.

Kilde: Fædrelandsvennen

Danmark er lite attraktivt

Nordjyllands Implantatsenter har kjørt store reklameannonser med tilbud om rimelig tannlegebehandling i Danmark, men sørlendingene lar seg ikke friste. Tannlegeturisme til Øst-Europa er et kjent fenomen, men danskene ser ikke ut til å lykkes.

– Etter tre store annonser i Fædrelandsvennen har vi fått fire henvendelser, sier Ole Toft-Hansen ved den danske klinikken til NRK.

Toft-Hansen håper fortsatt at annonsene skal føre til en strøm av sørlendinger til tannlegekontorene i Danmark, og reklamerer med lavere priser og dansk standard.

Samlokalisering i Østfold

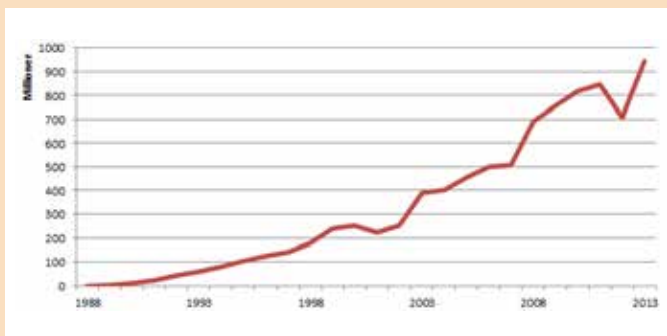
Østfold fylkeskommune skal redusere antall tannklinikker fra 19 til 6 og velger å kalle dette en samlokalisering. I klinikkstrukturplanen for tannhelsetjenesten vil fylkeskommunen gjennomføre reduksjonen over en 10-årsperiode. Det påstås at ingen av tannklinikkene blir formelt nedlagt, kun samlokalisert.

Den første som er åpnet er Fredrikstad og Kråkerøy tannklinik. Det forventes flere stordriftsfordeler som blant annet universell utforming, omplassering av ansatte ved sykdom og kompetansedeling.

Stor økning i pasientskadeerstatning

Norsk pasientskadeerstatning (NPE) utbetaler hvert år millionbeløp til pasienter som har søkt om erstatning. Normalt vil de skadene som skal erstattes etter tannlegebehandling dreie seg om midlertidige skader som kan repareres. Om lag halvparten av sakene som har fått medhold har en utbetaling på mindre enn 50 000 kroner, men større reparasjoner som involverer tanntekniske arbeider, kan beløpene seg til så mye som 300 000 kroner.

Det ble i 2013 utbetalt over 946 millioner kroner i pasientskadeerstatninger (se graf), men for tannlegene isolert (odontologi) ble det utbetalt 11,5 millioner i 2013, en økning på nesten 50 prosent sammenlignet med 2012.

Kilde: NPE

- > Vasker!
- > Smører!
- > Autoklaverer!

x 6

DAC Universal vasker, smører og autoklaverer dine turbiner og vinkelstykker på 12 minutter. Nå finnes det også adapter for EMS scalerhåndstykke. ENKELT. SMIDIG OG ØKONOMISK.

DAC Universal

Ny tariffavtale i Trondheim

Tannklinikken Dine Tenner i Trondheim med 25 ansatte har inngått tariffavtale der initiativet kom fra eier og styreleder i bedriften, Arnt Einar Andersen. Spesialrådgiver i Parat, Kjell Morten Aune, sier ingen tannklinikker er for små til å inngå en lignende tariffavtale.

Tekst: Trygve Bergsland. Foto: Ned Alley

Aune er glad for å ha fått på plass enda en tariffavtale innen tannhelse i privat sektor og sier at minimumskravet for å inngå slik avtale er at det minst må være to ansatte.

– Minimum to ansatte gjennom to hele årsverk i bedriften er tilstrekkelig for å inngå en avtale. Det tannlegene skal huske, er at de ved å inngå en tariffavtale selv også blir omfattet av AFP-ordningen, noe som gir dem en livsvarig pensjonsfordel, sier han.

Alle ansatte omfattes av avtalen

Tillitsvalgt i Dine Tenner, Britt Jorun Thanem Selnes, forteller at Andersen tok det første initiativet og at prosessen senere har gått raskt og smertefritt.

– Aune har bistått oss og nå nylig var han på besøk og gikk igjennom bestemmelsene i avtalen sammen med alle oss ansatte. Selv har jeg jobbet 20 år som tannhelsesekretær og vært medlem i Parat i snart 14 år. Tillitsvalgt her ved bedriften har jeg vært i omtrent fem år og har gjennomført tillitsvalgtkursene Parat tilbyr fra trinn en til og med tre, sier hun.

Thanem Selnes forteller at de er 17 tannhelsesekretærer ved klinikken og at ti av disse er medlemmer.

– Nå når tariffavtalen er kommet på plass, håper jeg flere vil melde seg inn. Uansett vil det nok være slik at vi vil ha noen gratispassasjerer, og de som ikke er medlemmer vil også bli omfattet av tariffavtalen, sier hun.

Det er den tillitsvalgte og medlemmer som ifølge Selnes forhandler innholdet og betingelsene i tariffavtalen med arbeidsgiver.

– De som ikke er medlemmer vil ikke få noen innflytelse eller kunne påvirke innholdet i tariffavtalen, sier hun og oppfordrer flere til å melde seg inn.

Opptatt av ansiennitet

På spørsmål om hva hun vil være opptatt av i fremtidige forhandlinger, svarer Selnes at hun vil jobbe for at tannhelsesekretærer med lang ansiennitet – over ti år – også skal kompenseres.

– I dag stopper lønnsstigen knyttet til ansiennitet på ti år. Det vil også være naturlig at de med spesialutdanning blir noe kompensert, sier Britt Jorun Thanem Selnes.

Ingen vesentlige endringer med tariffavtale Administrasjonsleder ved Tannklinikken Dine Tenner i Trondheim, Camilia Thorvaldsen, forteller at tariffavtalen som

nå er inngått regulerer lønns- og arbeidsbetingelser i tillegg til avtalefestet pensjon (AFP) og sluttvederlagsordningen.

– Under punktet om arbeidsbetingelser reguleres blant annet arbeidstid, overtidbestemmelser, permisjoner og lønn, sier hun.

Ifølge tannlegeforeningen er det satt i gang et utredningsarbeid hvor det vil bli

Administrasjonsleder ved Tannklinikken Dine Tenner i Trondheim, Camilia Thorvaldsen og tillitsvalgt Britt Jorun Thanem Selnes.

– Gjennom et godt samarbeid med tillitsvalgte og alle medarbeidere i mange år vet jeg at involvering og medbestemmelse bidrar til en kvalitetsfokusert og effektiv organisasjon, sier Thorvaldsen.

Hun forteller at de med bistand fra tannlegeforeningen (NTF) avholdt et møte der bedriften sammen med NTF og Parat deltok.

– Avtalen ble gjennomgått, endret og bekreftet i møtet. Prosessen var med andre ord kort, og jeg opplevde et ryddig og godt samarbeid både med NTF og Parat, sier Thorvaldsen.

Viktig med godt samarbeid i bedriften Samarbeidet med ansatte og tillitsvalgte er ifølge Thorvaldsen helt nødvendig og gjennom dialog og samarbeid får vi belyst saker fra flere sider.

– Det gir oss et bedre beslutningsgrunnlag som kan forankres hos medarbeiderne. Ansatte og tillitsvalgte tar også på eget initiativ opp relevante utfordringer i arbeidssituasjonen, noe som gir oss mulighet til å iverksette tidlige tiltak når det er nødvendig. Aktive og samarbeidende medarbeidere er en forutsetning for å opprettholde kvalitet og produktivitet slik at vi sammen skaper trygge og forutsigbare rammer for virksomheten og medarbeiderne, sier hun.

Thorvaldsen sier at et viktig element med en tariffavtale er tydelig å regulere når det er fredstid og når det er tid for forhandlinger.

– Partenes rettigheter og plikter er tydelig regulert. Jeg mener avtalen kan bidra til at vi fortsatt kan opprettholde høyt fokus på arbeidsoppgaver og kvalitetsutvikling, og ikke bekymre oss over uklare arbeidsbetingelser, sier hun.

For små virksomheter kan en tariffavtale ifølge Thorvaldsen være noe omstendelig, og hun mener hver enkelt bedrift må vurdere hvilke fordeler og utfordringer en avtale vil medføre.

– Det er viktig at avtalens omfang er tilpasset virksomhetens størrelse. NTF er ikke en arbeidsgiverforening, men jeg vil sterkt anbefale medlemmer av NTF å søke råd og veiledning før man starter tarifforhandlinger, sier Camilia Thorvaldsen.

vurdert å etablere en mal for tariffavtaler hvor bestemmelser om medbestemmelse og tillitsvalgtes rettigheter vil være en del av tariffavtalen.

– Dersom tannlegeforeninger gjør endringer i mønsteravtalen med Parat, vil vi etter forhandlinger kunne ta inn nye bestemmelser i tariffavtalen. Det er vår intensjon at det på sikt tas inn bestemmelser om medbestemmelse

og tillitsvalgtes rettigheter i avtalen, sier Thorvaldsen.

Hun sier spørsmålet om tariffavtaler har blitt mer aktualisert innenfor den private tannhelsetjenesten de siste årene og at de som arbeidsgiver med mange ansatte fant ut at en tariffavtale ikke ville medføre noen vesentlige endringer.

Tannhelsesekretær vant i Høyesterett

En tannhelsesekretær som gikk til sak mot NAV for å få rett til yrkesskadeerstatning etter at å ha jobbet med kvikksølv i flere år, fikk i en høyesterettsdom før jul medhold. Leder for Tannhelsesekretærenes Forbund (ThsF), Gerd Bang-Johansen, forventer nå raskt resultater fra arbeidsminister Robert Erikssons lovnader om en raskere og mer positiv behandling i NAV-systemet.

Av: Trygve Bergslund

Høyesterett tilkjente den tidligere tannlegeassistenten 448 674 kroner i saksomkostninger, i tillegg til at staten må betale Fagforbundet 150 000 kroner i saksomkostninger.

Kort tid etter domsavgjørelsen kontaktet leder i Tannhelsesekretærenes Forbund (ThsF), Gerd Bang-Johansen, arbeidsminister Robert Eriksson for å forsikre seg om at NAV og trygderetten tar de kvikksølvskadde tannhelsesekretærene på alvor.

– Høyesterett er i den enstemmige dommen svært klar på at trygderettens praksis i tilknytning til disse kvikksølvsakene ikke handlet i tråd med det som er allment akseptert medisinsk kunnskap. Avgjørelsen bekrefter derfor det vi har hevdet i flere år, nemlig at NAV og trygderetten har vært altfor rigide og strenge i vurderingen av hvilke helseplager disse tannhelsesekretærene fikk som følge av kvikksølvforgiftning, sier Bang-Johansen.

Arbeidsministeren lover fortgang

Arbeidsminister Robert Eriksson sier erstatningssakene for kvikksølvskadde tannlegeassistenter har høyeste prioritet i NAV.

– Nå vil jeg først se resultater. Vi har fått tilsvarende lovnader av tidligere arbeidsministre, sier ThsF-lederen.

Til NRK sier arbeidsministeren at han har forsikret seg om at NAV er i gang med å gjennomgå de sakene som er berørt av dommen.

– De har forsikret meg om at dette har høyeste prioritet. Da snakker vi om måneder, sier Eriksson.

Eriksson har tidligere støttet tannhelsesekretærene

Dagens arbeidsminister har i et innlegg på sin egen blogg 18. november 2010 gitt sin fulle støtte til tannhelsesekretærenes kamp for å få godkjent kvikksølvskade som yrkesskade.

– Vi har hatt møter også med tidligere arbeidsministre om denne saken. I 2007 lovet daværende arbeidsminister Bjarne Håkon Hansen at de skulle ta kvikksølvsakene på alvor og at de skulle behandles på en forsvarlig måte. Da Hanne Bjørstrøm var arbeidsminister ville hun ikke forholde seg til en rettsavgjørelse i lagmannsretten og ba om en såkalt prinsippavgjørelse som falt i vår disfavør. Slik jeg leser høyesterettsdommen må

Foto: NTB/Scanpix

trygderetten og NAV nå følge Høyesteretts avgjørelse, men vi ønsker hjelp fra Eriksson, sier hun.

NAV og trygderetten må endre praksis

Bang-Johansen forteller at forbundet har mange saker som har ligget i mange år og ventet på behandling av NAV Sentralt yrkessykdomskontor. Disse avslår ofte kravet om yrkesskadeerstatning selv om de aksepterer at de eldre tannhelsesekretærene er syke og har vært eksponert for kvikksølv damp.

– Jeg er glad for at Høyesterett ikke har akseptert NAVs advarsel der de skriver til retten at «Høyesterett bør være varsom med å sette trykderettens faglige forståelse til side». Vi må nå kunne kreve at NAV og trykderetten raskt behandler alle sakene de har til behandling og at de følger Høyesteretts veiledning i samtlige av disse sakene, sier hun.

150 erstatningskrav

Til sammen 150 tidligere tannlegeassistenter mener de har krav

på erstatning etter at de jobbet med kvikksølv uten verneutstyr på 60-, 70- og 80-tallet. Eriksson oppfordrer også de som ikke er omfattet av dommen, og som tidligere har fått avslag om erstatning, om å søke på nytt.

– Vi må nå kunne kreve at NAV og trykderetten raskt behandler alle sakene de har til behandling, og at de følger Høyesteretts veiledning og arbeidsministerens oppfordring om rask behandling i alle disse sakene, sier Bang-Johansen.

Arbeidet med kobberamalgam

Høyesterett beskriver i sin dom kopperamalgam, som er en blanding av 30 prosent kopper og 70 prosent kvikksølv. Tidligere ble dette benyttet som tannfylling i melketenner. Tilberedningen skjedde ved at tannhelsesekretærene varmet opp kopperamalgamet før bruk og prosessen førte til at det ble avgitt en betydelig mengde kvikksølv damp. Arbeidet foregikk ofte i små rom uten avtrekk eller punktavsug.

Hva skjer nå?

Høyesterett avsa 12. desember 2013 en enstemmig dom der trygderettens tidligere avgjørelse ble erklært ugyldig i en sak som omhandlet en tidligere tannhelsesekretærs rett til godkjent yrkesskade som følge av kvikksølvforgiftning.

Høyesterett er i dommen klar på at trygderettens praksis i tilknytning til kvikksølsakene har vært for streng, og ikke samsvarer med det som er allment akseptert medisinsk kunnskap.

– Avgjørelsen i Høyesterett er dermed en bekreftelse på det vi i ThsF har hevdet gjennom flere år, nemlig at NAV og trygderetten har vært altfor strenge i vurderingen av hvilke helseplager og hvilket sykdomsbilde man kan få som følge av kvikksølvforgiftning, sier ThsFs advokat Øyvind Vidhammer i Simonson Vogt Wiig.

Ifølge Vidhammer var det før dommen fra Høyesterett kun et høyst begrenset sykdomsbilde som ble godkjent som yrkesskade av trygderetten.

– Sakene som har vært oppe for retten har i hovedsak dreid seg om redusert oppmerksomhet, hukommelse, manuell koordinering, ukontrollerte skjelvinger og nevropati. I tillegg har det blitt stilt krav om at alle disse symptomene må ha vært til stede noenlunde samtidig. Dette har medført at de fleste har fått avslag, sier han.

Høyesterett skriver i dommen at det kan være et langt bredere spekter av helseplager som kan være forårsaket av eksponering for kvikksølv. I dommen omtales økt tretthet, nedsatt konsentrasjon, svimmelhet, giktplager, synsforstyrrelser i tillegg til angst og depresjonsplager. Høyesterett presiserer også at det ikke kan stilles krav om at plagene har gjort seg gjeldende samtidig.

– Høyesterettsavgjørelsen bekrefter dermed at en rekke helseplager og det sykdomsbildet som mange tannhelsesekretærer sliter med, kan være følger av kvikksølveksponering, sier leder for Tannhelsesekretærenes Forbund, Gerd Bang-Johansen.

Arbeidsminister Robert Eriksson har etter at dommen falt gitt klar beskjed til NAV om at de kvikksølsakene som fortsatt er til behandling, bringes til avslutning – og det raskt. Det innebærer at de som har saker som ennå ikke er avsluttet hos NAV Sentralt yrkessykdomskontor, NAV Klageinstans eller trygderetten, nå kan forvente en snarlig avklaring, og da i lys av dommen fra Høyesterett.

Hva skjer med sakene der det foreligger endelig avslag?

Arbeidsministeren uttalte at de som tidligere har fått endelig avslag i NAV eller trygderetten har anledning til å fremme saken på nytt. Det gjøres formelt ved å melde kravet på nytt til det lokale NAV-kontoret. NAV plikter da å foreta en ny vurdering, og da med utgangspunkt i dommen fra Høyesterett. Arbeidsministeren har gitt instruks om at kvikksølsakene skal gis prioritet.

– ThsF og Parat sender i disse dager ut et særskilt brev til de medlemmer som vi tidligere har bistått, og som vi vet har fått endelig avslag. Disse medlemmene vil få spørsmål om de ønsker å fremme saken på nytt, og om de ønsker videre bistand fra oss, sier Bang-Johansen.

Hun sier medlemmer som har fått endelig avslag, og som tidligere har håndtert saken på egen hånd og uten bistand fra ThsF og Parat, selv må fremme saken på nytt til sitt lokale NAV-kontor, eller kontakte ThsF og be om bistand til å fremsette nytt krav.

Hva med de som tidligere aldri har fremmet krav?

En rekke tannhelsesekretærer har ifølge Bang-Johansen tidligere registrert ulike helseplager, men allikevel aldri fremmet krav overfor NAV.

– En av årsakene til det var at mange ikke orket, fordi de visste at vurderingen i NAV var så streng at det i praksis var umulig å få medhold. Nå som Høyesterett har sagt at denne praksisen har vært for streng, kan det tenkes at noen ønsker å få vurdert sin sak, sier hun, og oppfordrer dem det gjelder til å fremsette et formelt krav til sitt lokale NAV-kontor. Alternativt kan de kontakte ThsF for å få videre hjelp.

Noen viktige presiseringer

Selv om Høyesterett har gitt klar beskjed om at NAV og trygderetten har vært for streng i kvikksølv sakene, er det viktig å være klar over at man ikke automatisk får helseplager godkjent som yrkesskade selv om man tidligere har arbeidet med kvikksølv. Det er fortsatt en rekke vilkår som må være oppfylt for at man skal få godkjent yrkesskade:

- Det kreves et karakteristisk sykdomsbilde, noe som betyr at ett eller flere typiske symptomer kan dokumenteres: økt tretthet, nedsatt konsentrasjon, svekket hukommelse, svimmelhet, giktplager, synsforstyrrelser, angst og depresjonsplager eller lignende.

- Det kreves at man har arbeidet med kvikksølv og vært utsatt for kvikksølv damp – først og fremst kobberamalgam – over en lengre periode.
- Symptomer og sykdom bør ha inntruffet i rimelig tid etter eksponering.
- Det kreves også en utredning av en arbeidsmedisiner som konkluderer med at sykdommen kan skyldes kvikksølvforgiftning.

Ved en fornyet behandling blir saken vurdert på nytt opp mot disse vilkårene, men da lempeligere enn det som tidligere har vært praktisert.

Har dere spørsmål om dette – ta direkte kontakt med ThsF på e-post: thsf@parat.com, eller telefon 21 01 36 00 / 984 88 100.

Health+Workers
www.HealthWorkers.com

tlf: 33 4860 50
salg@healthworkers.com

STILIG OG ELEGANT ARBEIDSTØY!

Sandal Motion Lady

KUN 499,-

Urbane Performance serien!

gir deg den unike 4-veis stretchen.

Arbeid er god medisin

Det er flere grunner til å være borte fra jobben i perioder, men forskning viser at i lengden kan sykmeldinger forverre tilstanden – spesielt ved angst og depresjoner. Det ofte bedre å jobbe noe, enn å være 100 prosent sykemeldt.

Av: Trygve Bergsland

I forrige utgave av dette bladet ble det presentert tall som viser at enkelte arbeidsplasser i tannhelsesektoren sliter med fravær på 14 til 17 prosent, noe som er problematisk for pasienter, arbeidsgiver og kolleger. Den samme artikkelen forsøkte å gi noen råd om hvordan bedriften kan forebygge sykdom og viktigheten av arbeidsnærvær. I denne utgaven av bladet er det samlet noen råd om hvordan den enkelte arbeidstaker, arbeidsgiver og tillitsvalgte kan opptre når en ansatt er blitt syk.

Unngå eller reduser sykemeldingstiden

Dersom det er mulig, kan arbeidsgiver først forsøke å tilrettelegge uten at den ansatte behøver å sykemeldes. Elin Lexander i Parat har spesialisert seg på inkluderende arbeidsliv (IA-arbeid). Hun sier den ansatte for eksempel kan få mulighet til å komme litt senere på jobb eller skjermes for enkelte arbeidsoppgaver.

– Gradert sykemelding kan også være et godt alternativ. Ved gradert sykemelding kan en ansatt jobbe i redusert tempo, ha kortere dager eller tilpasse arbeidet på andre måter i perioder uten at det får større økonomiske konsekvenser for virksomheten, sier hun.

Når noen blir sykemeldt, er det ifølge Lexander viktig å ta tak i utfordringene så tidlig som mulig.

– Hvis den sykemeldte holder kontakt med arbeidsplassen og er åpen om sine utfordringer og behov i jobbsammenheng, har arbeidsgiver større mulighet til å finne gode løsninger, noe som vil bidra til at den ansatte kommer raskere tilbake til sine ordinære arbeidsoppgaver, sier Lexander, og mener et godt råd er å være empatisk og støttende og ikke komme med løsningen selv. – La den ansatte selv komme med forslag.

Råd og tips til arbeidsgiver

Arbeidsgiver har et særskilt ansvar for den enkelte ansatte og spørsmålet er hvordan arbeidsgiver kan hjelpe den sykemeldte og redusere sykefraværet.

– Arbeidsgiver må være tydelig overfor den ansatte på at oppgavene må utføres, men være åpen på hvordan man i fellesskap kan klare å få utført oppgavene til tross for de utfordringene som finnes. Det er viktig å ikke trekke forhastede slutninger om hva den ansatte kan og ikke kan gjøre, men spørre den det gjelder, sier Lexander.

Elin Lexander i Parat har spesialisert seg på inkluderende arbeidsliv (IA-arbeid).

Hun råder arbeidsgiver til å ta initiativ til en samtale straks man er bekymret for en medarbeider:

1. Erfaring viser at det hjelper med dialog. Jo tidligere arbeidsgiver kommer i gang med dialogen, desto større er sjansen for å lykkes.
2. Sett av god tid, og gjør rammene for samtalen trygge.
3. Lytt nøye for å få fatt i den ansattes egen opplevelse. Vent med å gi råd eller komme med motargumenter.
4. Arbeidsgiver bør være seg selv og ikke gå inn i terapeutrollen.
5. Arbeidsgiver må unngå at samtalen blir for personlig.

Ansatte må ta ansvar for egen situasjon og helse

Lexander er tydelig på at arbeidstaker selv også må ta ansvar for sin egen situasjon og tenke gjennom hva man skal gjøre dersom man blir syk og hvordan arbeidssituasjonen kan løses.

Helt konkret mener Lexander at samtlige ansatte kan:

1. Bidra til åpenhet i virksomheten
 - Bry deg om dine kolleger og ta initiativ til en samtale hvis du ser at noen har det vanskelig.
 - Vær et medmenneske uten å ta rollen som terapeut.
 - Gjør hverandre gode og gi tydelige og positive tilbakemeldinger når du synes noe er bra.
2. Har du en vanskelig arbeidssituasjon må du si ifra
 - Be om et møte med nærmeste leder, tillitsvalgt eller verneombud.
 - Fortell hvordan du har det.
 - Tenk selv ut noen forslag til løsninger på forhånd.
3. Er du sykemeldt, må du holde kontakt med arbeidsplassen
 - Husk at mange blir fortere friske av å jobbe.

På disse nettstedene kan du lese mer og få flere gode råd.

www.psykisk.no
www.nav.no/psykiskhelse
www.arbeidstilsynet.no
www.arbeidslivstelefonen.no
www.psykiskhelse.no
www.akan.no
www.jobbingutenmobbing.no
www.idebanken.org
www.selvhjelp.no
www.nav.no

Tillitsvalgtes oppgaver og ansvar

Den tillitsvalgte kan ifølge Lexander både jobbe forebyggende og være en god kollega.

– Tillitsvalgte ivaretar medlemmenes interesser i forhold til lov- og avtaleverk, mens verneombud er arbeidstakerens talsperson i arbeidsmiljø saker. Tillitsvalgte skal være samarbeidspartnere og stå i en likeverdig relasjon til arbeidsgiver, andre tillitsvalgte, verneombud og bedriftshelsetjeneste, sier hun.

Lexander sier arbeidsgiver har det overordnet ansvaret for HMS-arbeid (helse, miljø og sikkerhet), men at arbeidet skal skje i samarbeid med tillitsvalgte og verneombud.

– Eksempler på dette er der det er fare for altfor store arbeidsbelastninger, høyt arbeidspress, konflikter eller andre arbeidsforhold som kan føre til fysiske eller psykiske belastninger. Den tillitsvalgtes oppgave vil i mange tilfeller være støttende for den enkelte i viktige samtaler med ledelsen, i oppfølgingen av sykefravær og ved behov for tilrettelegging, sier hun.

Råd til den tillitsvalgte:

1. Kjenn din rolle.
 - Gjør deg kjent med lover, regler og avtaleverk.
 - Gjør deg kjent med muligheter og tilbud som finnes på din arbeidsplass og i din bedrift.
2. Vær synlig.
 - Informer dine kolleger og medlemmer om din rolle.
 - Vær åpen og aktiv slik at kolleger og medlemmene tar kontakt ved behov.
3. God dialog med ledelsen.
 - Hjelp ledelsen, kolleger og medlemmer til å håndtere belastende situasjoner og saker.
 - Bygg gode samarbeidsrelasjoner og driv forebyggende arbeidsmiljøarbeid.
4. Godt forhold til medlemmer og kolleger.

- Opptre slik at det er naturlig for kolleger og medlemmer å ta kontakt i en vanskelig situasjon.

5. Vær en brobygger.

- Noe av det viktigste du gjør som tillitsvalgt, er å være en støtte for kolleger og medlemmer, og en brobygger mellom ansatt og leder i vanskelige situasjoner.

Huskeliste når konflikter oppstår

Arbeidsgiver og ledelsen har ansvar for å forebygge og håndtere konflikter.

- Tilsynelatende ubetydelige konflikter kan være alvorlige, mens større konflikter kan være enkle å løse.
- Det er viktig å skaffe seg tilstrekkelig kunnskap om konfliktens omfang før man begynner å løse den. Skill mellom fakta og antakelser. Spør og lytt til svaret før du trekker slutninger.
- Skill mellom sak og person. Hvis situasjonen virker fastlåst – trekk inn en nøytral tredjepart.

Tegn på at noe kan være galt

Forandringer i måten å tenke og være på. En som vanligvis er stille og beskjeden, kan bli oppfarende og irritabel, mens en som vanligvis er livlig og energisk, kan bli stille og innesluttet.

- Orker ikke å være sammen med kolleger. Trekker seg unna sosiale arenaer på jobben, eller dropper lunsjpausen.
- Sover dårlig og spiser lite over lang tid.
- Mister interesse for eget utseende og personlig hygiene.
- Klarer ikke å gjøre jobben slik man pleier.
- Har problemer med å konsentrere seg eller følge med i samtaler.
- Er trist og likegyldig, viser lite initiativ og glede.
- Har problemer med å sette grenser for seg selv.

Kilde: NAV og Helsedirektoratet gjennom heftet «Sees i morgen».

ThsF tilbyr sine medlemmer å kjøpe **navnskilt**

AUTORISERT
TANNHELSESEKRETÆR
Mariell Adam

ThsF
Tannhelsesekretærenes Forbund

ThsF tilbyr våre **assistenter** og autoriserte **tannhelsesekretærer** å kjøpe navnskilt!

Skiltet er ca 6,5 x 3 cm, sølvfarget og med rett tittel, ditt navn og ThsF's logo gravert.

Skiltet koster kr 200,- (inkl. moms)

Forhåndsbetaling: Dersom du ønsker navnskilt må du innbetale kr 200,- til kontonr. 1644.28.49270 og i tillegg sende bestillingsslippen under i utfylt tilstand til ThsF. Ønsker du flere skilt ganger du opp beløpet.

ThsF bestiller skiltet ditt når vi har registrert din innbetaling og mottatt bestillingsslippen under.

Er du autorisert MÅ du legge ved KOPI AV AUTORISASJONSBEVISET DITT

Vennlig hilsen
ThsF, Tannhelsesekretærenes Forbund

Denne delen fylles ut og sendes til ThsF, sammen med autorisasjonsbevis, på faks: 21 01 38 00, pr. post: Parat – ThsF, Pb. 9029 Grønland, 0133 Oslo, eller pr. e-post: anne-gro.aarmo@parat.com

JA, jeg ønsker mitt eget navneskilt!

Navn som skal graveres:

SKRIV BLOKKBOKSTAVER, MAX 22 BOKSTAVER

NAVN

MEDLEMSNUMMER

ADRESSE

POSTNR OG POSTSTED

E-POST

MOBIL

ANTALL SKILT

AUTORISERT
TANNHELSESEKRETÆR

ASSISTENT

(sett kryss)

Skilt sendes til adressen jeg har oppgitt over:

Dato:

Signatur

Hyperaktiv tillitsvalgt i Finnmark

Anita Opdahl blir 70 år til sommeren, men er fortsatt aktiv som tillitsvalgt i tillegg til jobben som tannhelsesekretær i Finnmark fylkeskommune. Hun er også en av initiativtakerne som var med og dannet Tannhelsesekretærenes Forbund (ThsF) for åtte år siden.

Av: Trygve Bergsland

Opdahl har vært med på å etablere ThsF som en underorganisasjon i Parat og var på det første møtet 14. september i 2003.

– Jeg har vært med i mange år. Helt siden jeg først ble medlem i Embetskontorfunksjonærenes Landsforbund (ELF), senere endret til Etatsansattes Landsforbund og frem til fusjonen mellom 2fo og PRIFO som ble dagens Parat, sier hun.

Kontroll og påvirkning

Årsaken til initiativet og stiftelsen av ThsF var ifølge Opdahl ønsket om å få kontroll over egen arbeidssituasjon og et sterkt ønske om å ivareta yrket til tannhelsesekretærene.

– Vi satt opp fire hovedmål som skal være retningsgivende for ThsF: Evne til påvirkning, kompetanseutvikling, lønnsutvikling og arbeidsmiljø, og drift av organisasjonen. Sammen med vår visjon «Synlige og likeverdige aktører i nasjonal tannhelse» skal vi fortsette det positive arbeidet vi har gjort frem til i dag, sier hun.

En sak som har vært krevende er kvikksølvssaken som ifølge Opdahl tok mye tid allerede ved etableringen.

– Det at vi senere var med på å lage nasjonale læreplaner og lærebøker til vår egen utdanning er et godt eksempel på å bli hørt, sett og respektert, sier Opdahl.

Tillitsvalgtrollen

Anita ble tillitsvalgt i 1996 og ble senere hovedtillitsvalgt og er nå plasstillitsvalgt. Under representantskapsmøtet i Parat 20. november 2008 ble hun valgt til ny hovedstyrerepresentant fra region nord.

– Jeg satt ett år i Parats hovedstyre, noe som var lærerikt, spennende og utviklende. Organisasjonslivet har gitt meg mye kunnskap, sier Opdahl.

Hun trekker frem et eksempel der tannhelsesjefen i Finnmark i samarbeid med de tillitsvalgte utarbeidet en egen stillingsbeskrivelse for administrativ leder av tannklinikkk.

– I dag har vi tre tannpleiere og tre tannhelsesekretærer som administrative ledere av tannklinikker her i Finnmark, sier Opdahl.

Et langt liv som tannhelsesekretær

Opdahl har jobbet som tannhelsesekretær i snart 50 år, men utdannelsen tok hun for 18 år siden.

– Jeg startet med å jobbe som tannhelsesekretær i Forsvaret ved Garnisonen i Porsanger i 1963. I forsvaret fikk jeg tilbud om å ta tannhelsesekretæruddanning, men betingelsen var å verve meg for tre år, noe som den gang føltes som et helt liv, så det takket jeg nei til, sier hun.

Privat praksis og deretter fylkeskommunen.

– I Hammerfest jobbet jeg for tannlege Gunnar Arnesen til jeg fikk mitt første barn, Birgit, i 1969 og koste meg hjemme sammen med henne helt til i januar 1972 da jeg begynte i jobb på folketannrøkta i

– Det er dessverre mye å gjøre med tannsituasjonen her i fylket. Årsakene kan være geografisk beliggenhet, barskt klima, store avstander og kanskje også delvis faglig isolasjon, som er med på å svekke kontinuiteten i tannhelsearbeidet, sier Opdahl.

Hammerfest. I 1973 ble det en ny pause fra tannlegekontoret i forbindelse med at min sønn Gaute ble født. Senere tok jeg formell utdanning som tannhelsesekretær i 1996, sier Opdahl.

Rekruttering til yrket

Opdahl forteller at de i Finnmark har jobbet hardt for å få flere tillitsvalgte tannhelsesekretærer og at det er en utfordring å rekruttere til yrket.

– Jeg har fått flere kolleger til å ta Paratkursene trinn en til tre, noe som har ført til at vi i dag har flere gode tillitsvalgte her i Finnmark. Jeg vil takke utdanningsansvarlig i Parat, Tove Løhne, for at vi har fått lov til å sende så mange på disse kursene, sier hun.

Finnmark fylkeskommune har en egen bonusavtale for å beholde faglig ansatte i tannhelsetjenesten.

Portrett

– For tannhelsesekretærer utgjør bonusbeløpet fire prosent av netto innbetalt pasienthonorar på klinikken og beregnes ut fra den enkeltes stillingsstørrelse. Bonusbeløpet utbetales kvartalsvis og er ikke å anse som pensjonsgivende inntekt, sier Opdahl.

Hun sier at de som må ambulere og dekke flere klinikker får et ambulerings tillegg som i dag utgjør 1200 kroner for tannlege, tannpleier og tannhelsesekretær.

– Det er også satt av et årlig beløp på 135 000 kroner som stipend for tannhelsesekretærer, assistenter og tannpleiere. Dette utgjør omtrent 7500 kroner per hode og innvilges etter søknad. Pengene skal brukes til kompetanseheving, sier Opdahl, som forteller at fylket også dekker reise- og oppholdsutgifter i forbindelse med desentralisert tannhelsesekretærutdanning, og at det er mulig å få permisjon med lønn for å dekke konkrete behov i enkelte distrikter og ved enkelte klinikker i fylket.

Tannhelse i Finnmark

Som hovedtillitsvalgt gjennom mange år i tannhelsesektoren i Finnmark har Opdahl deltatt i utviklingen av flere nye klinikker.

– Før var det bare tannlegene som var med på dette arbeidet. Den første klinikken jeg var med på å utvikle var i Hammerfest, der vi blant annet var to ganger i Danmark i forbindelse med planleggingen og

har jobbet mye sammen med tidligere overtannlege Peder Wang Norderud, sier hun.

Finnmark fylkeskommune har offentlige tannklinikker i 18 av 19 kommuner og bruker mest penger per innbygger på tannhelse, med 1363 kroner. Akershus bruker minst, med 326 kroner.

– Det er dessverre mye å gjøre med tannsituasjonen her i fylket. Ungdommen i Finnmark har flest hull av alle med et gjennomsnitt på 1,5 hull blant 12-åringene. Færrest hull er det blant ungdommen i Hedmark der gjennomsnittet er 0,8 hull. Årsakene kan være geografisk beliggenhet, barskt klima, store avstander og kanskje også delvis faglig isolasjon, som er med på å svekke kontinuiteten i tannhelsearbeidet, sier Opdahl.

Som hovedtillitsvalgt har Anita Opdahl vært med på å utarbeide tannhelseplanen for Finnmark fylkeskommune sammen med tannhelsesjef Torill H. Lauritsen, tre overtannleger og en tannpleier.

– Målet med tannhelseplanen er å presentere de viktigste utviklingsområdene for fylkeskommunens tannhelsetjeneste. Vi har 44 tannlegestillinger og det er beregnet at vi skal ha 1,25 tannhelsesekretærer per tannlege. Som nevnt tidligere er rekruttering en utfordring, men etableringen av tannlegeutdanning ved Universitetet i Tromsø bidrar til at vi får flere tannleger, sier hun.

- Sprek 70-åring. Tillitsvalgt i Finnmark, Anita Opdahl.

Pensjonist med vikarplaner

Anita blir 70 år 2. juni i år og slutter i jobben 30. juni.

– Selv om jeg nå nærmer meg 70 år, føler jeg meg ikke ferdig som tillitsvalgt. Det er fint å kunne få lov til å støtte de unge som har overtatt, men jeg ser ikke med glede frem til å bli pensjonist. Jeg er alene og tror pensjonisttilværelsen er oppskrytt. Selv om jeg passerer 70 vil jeg være tilkallingsvikar på klinikken og jeg har begge barna boende her i Finnmark. Datteren min Birgit er utdannet revisor og sønnen min Gaute er jurist, og jeg har barnebarnet Isa som skal begynne på videregående skole til høsten, sier Anita Opdahl.

Lærdal tannklinikk er stengt etter brann

Storbrannen i Lærdal har ført til at Lærdal tannklinikk er stengt på ubestemt tid. Når dette skrives har klinikken fortsatt ikke strøm, telefon eller datalinjer. Pasienter i Lærdal med akutte problemer oppfordres til å kontakte Aurland tannklinikk.

Kilde: Sogn og Fjordane fylkeskommune

Verve medlemmer..

Den som rekrutterer gjør en viktig jobb for oss alle. Ved å rekruttere medlemmer til Parat vil du kunne velge flotte vervepremier fra Parat-butikken. For hvert medlem du verver får du ett vervepoeng, og du kan velge å ta ut premien med en gang eller "spare" opp poengene for å få en større premie.

Som takk for at du verver medlemmer til Parat har vi fine premier.

iittala

LE CREUSET

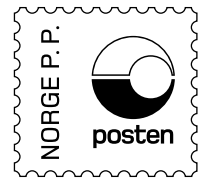
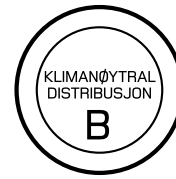
Har du spørsmål vedrørende vervepoeng vennligst ta kontakt og vi vil hjelpe deg. Vi gjør oppmerksom på nye regler som nå er gjeldende vedrørende vervepoeng.

Gå inn på www.parat.com.

Parat
for deg!

www.parat.com

Returadresse:
Parat
Boks 9029 Grønland
0133 OSLO

Ditt førstevalg til alle restaureringer

eCEMENT™

eCEMENT er en komposittsement satt i system spesielt for å styrke og forenkle sementering av litium disilikat som e.max og zirkonia restaureringer.

- Komplett sett med alle komponenter som trengs
- Universalt og allsidig
- Enkelt å fjerne overskudd
- Lav filmtykkelse
- Eksepsjonelle fysiske egenskaper
- Røntgenkontrast
- Viskøs

Velg mellom lysherdende sement for sementering anteriort eller dualherdende sement for sementering posteriort.

NB! Dualherdende sement bør ikke brukes anteriort grunnet misfarging.